

Bildjournalistik

.....
.....
.....
.....



.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....



BILDJOURNALISTIK HANDLAR OM...

att förmedla berättelser, nyheter och information med hjälp av fotografier.

Med bildjournalistik avses oftast fotografier och bildserier, dvs. bildreportage som publiceras i ett journalistiskt sammanhang - till exempel i nyheter, dagstidningar, webbtidningar, tidskrifter eller på nyhets sajter.

Bildjournalistiken utvecklades under andra världskriget, när nyhetsmaterial producerades från krigsskådeplatserna.

Bildtidskrifter, så kallade fotomagasin, har publicerats redan sedan 1930-talet, men länge hade fotografiet en underordnad roll jämfört med texten. Fotografiets främsta uppgift var att väcka uppmärksamhet för artikeln och fungera som bevis på nyhetshändelsen.

I dag produceras journalistik också helt och hållet med bilder: bilddrivna reportage med bildtexter berättar en visuell historia utan medföljande artikeltext.

EN JOURNALISTISK BILD MÅSTE GÅ ATT LITA PÅ

Till skillnad från konstfotografi eller bildflödet i sociala medier är de viktigaste kvalitetskriterierna för en journalistisk bild: informativitet, objektivitet och pålitlighet.

Pålitlighet inom bildjournalistik innebär att bilderna presenteras och bearbetas på ett sätt som ger allmänheten en exakt och sanningsenlig bild av situationen.

En bildjournalistisk bild får inte manipuleras i bildbehandlingen, och den måste alltid sättas i rätt sammanhang: var och när bilden är tagen - och varför det är viktigt att publicera den i nyhetens kontext.

"En bild kan vara sann, men den utelämnar också mycket från situationen - allt som finns utanför bilden förblir osynligt för betraktaren. Fotografen har ett etiskt ansvar att fotografera så att bilden är sanningsenlig."

Mikko Suutarinen, fotograf, bildjournalist

GENRER INOM BILDJOURNALISTIK

En nyhetsbild förmedlar aktuell information, händelser och viktiga ögonblick – vad som händer i världen just nu.

Sportbilden dokumenterar rörelse, känslor, segrar och nederlag inom idrotten.

I ett personporträtt försöker man med fotografiets medel skapa ett porträtt av människan bortom artikeltexten.

Ett bildreportage är en serie bilder där ämnet utforskas mer mångsidigt än med en enskild bild.

Dokumentärfotografi går på djupet med sitt ämne under en längre tid och berättar historier som annars inte skulle bli berättade.

REFLEKTERA!

Med representation avses i ett journalistiskt sammanhang de sätt på vilka medier skildrar verkligheten i ord och bild. Redaktionen väljer ut bilderna som vi ser i tidningar och nyhetskanaler, och det är redaktionen som bestämmer vad som visas och hur det görs.

Är ett fotografi sant eller är det en tolkning av verkligheten? Motivera din åsikt.

Påverkar mediernas bildvärld vår uppfattning om världen?

Hur ser till exempel det typiska bildspråket i sport ut?

Hurdana bilder används för att berätta till exempel om minoriteter eller om naturkatastrofer?



ER LÜTTGE
redaktör



Elev i Vasaskola om mobilförbudet: "Helt bra"

Utbildning 12:04 5

Är maskerade musiker en fånig trend?



**Ödesvecka för Palestina då världsledare möts i New York
nya erkännanden av staten väntas**

Kriget i Gaza 6:20

REFLEKTERA!

Vilken makt har bilden och hur påverkar bilden vårt sätt att tänka?

Läs utdraget ur artikeln *Kuvavalinta on vallankäyttöä* i tidningen Voima.

Vad menar den bangladeshiske fotografen Shahidul Alam med att fotografering ofta sker enligt förhandskonstruerade föreställningar?

Vilka händelser, berättelser och människor anses vara "värda att fotografera"?

Vilka av våra föreställningar kan grunda sig på bilder vi sett?

Hur väljer du själv vilka ämnen, personer eller händelser du fotograferar?

"Systemet är uppbyggt så att det finns ett enormt antal fotografer som kommer för att fotografera utifrån föreställningar de redan har. De jagar efter vissa typer av motiv, hittar dem och fotograferar dem. Fotografer leverera massor med bilder som de tror marknaden vill ha, i stället för att vara analytiska och lyfta fram berättelser som annars inte skulle komma fram", påpekar Alam [fotografen Shahidul Alam från Bangladesh].

Sanni Seppo: Kuvavalinta on vallankäyttöä. Voima 17.2.2020.
<https://voima.fi/artikkeli/2020/kuvavalinta-on-vallankayttoa/>

PERSPEKTIV

Perspektiv i bildjournalistik handlar om hur fotografen närmar sig och gestaltar sitt ämne.

Valet av perspektiv påverkar hur berättelsen och ämnet förmedlas till allmänheten.

Till exempel: artisten fotograferas inte på scen, utan i ett vardagligt ögonblick bakom kulisserna, före spelningen. Fotografen visar alltså något som publiken sällan får se.



Mikko Suutarinen: ur serien TIKTOK, Helsingin Sanomat Kuukausiliite 2.1.2021

REFLEKTERA!

Vad händer i Mikko Suutarinens bilder från serien TIKTOK?

Vad vill Suutarinen visa med sina bilder?

Ur vems perspektiv betraktas händelserna?

Vilka perspektiv eller teman som berör unga tycker du att ofta lämnas utanför i medierna?

OBS! Titta på fler bilder på Mikko Suutarinens [webbplats](#)!

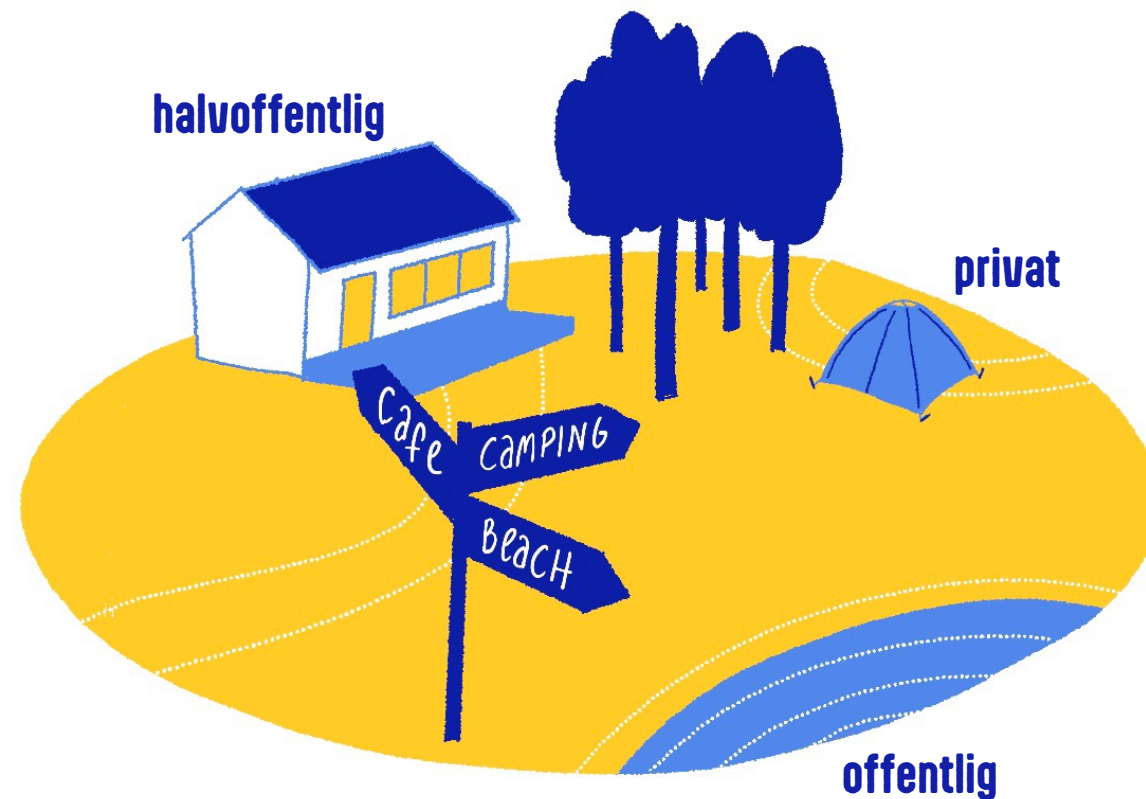


Att fotografera och be om fotograferingstillstånd

Det är tillåtet att fotografera på **offentliga platser**, även människor. Offentliga platser är sådana man får gå in i utan tillstånd: gata, park, bibliotek eller järnvägsstation.

Halvoffentliga platser är till exempel kaféer eller butikslokaler, där platsens ägare kan helt förbjuda eller begränsa rätten att fotografera.

Hemfriden skyddar privata utrymmen som hemmet, sommarstugan, ett tält eller en husbil. I ett privat utrymme måste man alltid be om lov för att fotografera någon annan.



Fotografering och publicering

Att fotografera och att publicera en bild är två olika saker. När man vill publicera en bild måste man tänka på både etik och lagstiftning.

Yttrandefrihetslagen ger i grunden rätt att fotografera och publicera det vill säga rätt att förmedla information i bild.

Strafflagen sätter dock gränser för vad som får publiceras – till exempel är ärekränkning och olovlig observation, straffbara enligt lag.

Även om det är tillåtet att fotografera på en viss plats, gäller det alltid att tänka efter omsorgsfullt innan man publicerar bilden.

“Det är straffbart enligt strafflagen att obehörigen genom ett massmedium eller genom att på något annat sätt göra en bild tillgänglig för ett stort antal människor en bild så att gärningen är ägnad att orsaka skada eller lidande för den kränkte.”

Strafflagen 24 kapitlet 8 §

"En bildjournalist måste fundera på vilket budskap bilden förmedlar. Självt försöker jag till exempel alltid fotografera människor med stor respekt, oavsett vem det är. "

Mikko Suutarinen, fotograf, bildjournalist

REFLEKTERA!

Massmedierna har i sitt arbete förbundet sig till god journalistisk sed och till **Journalistreglerna**. Reglerna gäller också fotografer som arbetar på en redaktion.

Hur ser du på publiceringen av nyhetsbilder i ljuset av Journalistreglerna som nämns nedan, i situationer där till exempel:

En känd politiker orsakar en bilolycka i berusat tillstånd och människor skadas?

Narkotika säljs och används öppet på gatan i ett visst bostadsområde?

Unga firar skolavslutningen på Sandudds badstrand?

"Journalister är framför allt ansvariga inför sina läsare och mottagare, som har rätt att få veta vad som händer i samhället"

Opinionsnämnden för massmedier: Journalistreglerna, punkt 1.

"Allas människovärde ska respekteras. Etniskt ursprung, nationalitet, kön, sexuell orientering, övertygelse, hälsotillstånd, familjerelationer eller andra därmed jämförbara egenskaper får inte lyftas fram på ett stigmatiserande eller nedlåtande sätt."

Opinionsnämnden för massmedier: Journalistreglerna, punkterna 23 och 24.

"Då redaktioner söker fram och publicerar information om sjukdoms- och dödsfall samt offer för olyckor och brott ska de alltid iaktta diskretion."

Opinionsnämnden för massmedier: Journalistreglerna, punkt 28.

Läs mer:

Kopiraittala skola: Filmning och fotografering

<https://kopiraittala.fi/sv/anvandning-av-verk/anvandning-av-bilder-i-undervisning/fotografering/>

Ansvarfull journalistik, Journalistreglerna

<https://jsn.fi/sv/journalistreglerna-2/>

UPPGIFT: Hur ser världen ut?

Nyhetsbilderna målar upp en bild av vad som händer i Finland och i världen. Vilka uppslag blir nyheter och hur ser världen ut i nyhetsbilderna? Skapa ett eget bildreportage.

Gå in på Yles webbplats på adressen yle.fi. Undersök dagens nyhetsbilder.

Vilka ämnen rapporteras det om och med hurdana bilder?

Vilken uppfattning av världen förmedlar de aktuella nyhetsbilderna?

Stämmer bilderna överens med din egen upplevelse av hur världen ser ut?

Vilka av bilderna och nyhetsämnena berör ditt eget liv åtminstone på något sätt?



Fyra orsaker till att många har svårt att byta bransch

Så här svarade ni i vår enkät om branschbyte.

Arbetsliv 7:27 15



Stora protester i Ungern mot regeringspropaganda

Demonstrationer 17:39

Journalister fria efter tre år i fängelse – Ingrid Svanfeldt återförenades med sina vänner

Politik 16:39



UPPGIFT: Hur ser världen ut?

Valet av perspektiv är ett av bildjournalistens viktigaste verktyg.

Även stora globala händelser påverkar människor på individnivå. Genom enskilda människors berättelser blir bildvärlden mer mångstämmig och begriplig.

Skapa ett gemensamt bildreportage som grupp, som en uppgift för hela kursen.

Välj ett ämne tillsammans - det kan vara stort eller litet, huvudsaken är att det engagerar och berör. Till exempel: hur förbereder sig abiturienterna inför studentskrivningarna - vad händer före skrivningarna?

När ni valt ett ämne, fundera över ur vilket perspektiv det kan fotograferas. Till exempel studentproven kan behandlas i skolpersonalens eller en enskild abiturients perspektiv.



Fyra orsaker till att många har svårt att byta bransch

Så här svarade ni i vår enkät om branschbyte.

Arbetsliv 7:27 15



Stora protester i Ungern mot regeringspropaganda

Demonstrationer 17:39

Journalister fria efter tre år i fängelse - Ingrid Svanfeldt återförenades med sina vänner

Politik 16:39



UPPGIFT: Hur ser världen ut?

Skapa bildmaterial tillsammans till exempel under två veckors tid. Ladda upp det samlade materialet i en delad mapp på webben.

Gör sedan en utställning av materialet – på nätet eller i skolans galleri. Hitta på ett namn till utställningen och skriv korta bildtexter till varje bild.

Diskutera avslutningsvis:

Vad berättar utställningen och bilderna om det ämne ni valt?

Skulle en lokal nyhetsredaktion kunna vara intresserad av utställningen, dess ämne och bildmaterialet?

Vilka perspektiv och tankar skulle bilderna kunna erbjuda en bredare publik?

Hur ser världen ut i bilderna?



Fyra orsaker till att många har svårt att byta bransch

Så här svarade ni i vår enkät om branschbyte.

Arbetsliv 7:27 15



Stora protester i Ungern mot regeringspropaganda

Demonstrationer 17:39

Journalister fria efter tre år i fängelse – Ingrid Svanfeldt återförenades med sina vänner

Politik 16:39



UPPGIFT: Gå och se

I den här uppgiften lägger ni undan förhandsuppfattningarna och fotograferar på en helt obekant plats.

Fotografen Touko Hujanen berättar i Finlands fotografiska museums podcast *Kuva ois kiva* att reportaget för honom handlar om att "gå någonstans och se vad som finns där". I bästa fall förändras och fördjupas fotografens förväntningar - man hittar något man inte hade väntat sig.

Uppgiften kan göras enskilt, i par eller i grupp. Det kan kännas lättare att fotografera tillsammans på en okänd plats.

Tanken är att uttryckligen gå till plats och ställa helt utan förkunskaper eller -uppfattningar och se vad platsen har att erbjuda.

Uppgiftens regler:

1. Planera inte!
2. Titta först - fotografera sen!
3. Prata, samtala och intervju om det finns människor på plats!
4. Berätta vad du gör och varför!
5. Fotografera modigt!

"Om du känner att du har något att berätta - våga då fotografera och dokumentera det. Det kan vara värdefullt, och du kan vara precis rätt person att berätta om det."

Mikko Suutarinen

UPPGIFT: Gå och se

Gör en lista över platser eller evenemang i närområdet där ni kanske aldrig varit.

Välj eller lotta ut platserna ni ska gå till och fotografera. Behövs det fotograferingstillstånd på någon av platserna?

Tillstånd får man ofta genom att fråga och förklara vad ni fotograferar och varför. Om fotograferingstillståndet innebär begränsningar, ska ni följa dem.

Diskutera:

Före fotograferingsutfärden: Vad förväntar ni er av platsen? Vad kan det finnas att fotografera där? Hur brukar liknande platser se ut på bild?

Efter fotograferingsutfärden: Förändrades din bild av platsen? Hittade du något du inte väntat dig? Lärde du dig något nytt? Vad berättar dina bilder om platsen - hittade du ett intressant perspektiv?

Begravningsplats

Kyrka

Bilaffär

Skolköket

Teater

Fabrik

Hundpark

Ladugård

Ridskola

Ishall

Tävling i pimpelfiske

Fotbollsmatch

Lokaltidningens redaktion

Källor:

Apajalahti, H. 2013. *Media murtuu - uusi suomalainen kuvajournalismi nousee.*

Opinnäytetyö, Journalismin koulutusohjelma. Haaga-Helia, 2013.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67077/ApajalahtiONTKuvajournalismi.pdf?sequence=1> (Hämtad 1.8.2023)

Ilkka-Pohjalainen: Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, mutta kenen näkökulmasta ja miten? Journalistinen valokuva voi sekä heijastaa että rakentaa todellisuutta. 21.4.2020.

<https://ilkkapohjalainen.fi/muut/kuva-kertoo-enemman-kuin-tuhat-sanaa-mutta-kenen-nakokulmasta-ja-miten-journalistinen-valokuva-voi-seka-heijastaa-etta-rakentaa-todellisuutta-1.4838895> (Hämtad 2.8.2023)

Kopiraittila.fi: Kuvaaminen.

<https://kopiraittila.fi/teosten-kaytto/kuvien-kaytto/valokuvien-ottaminen/> (Hämtad 2.8.2023)

Mäenpää, J. 2006. *Kuvan tekijät - Kuvajournalistiset käytännöt ja työprosessi sanomalehti Pohjalaisessa. Tiedotusopin gradututkielma, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Tampereen Yliopisto, 2006.*

<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/93416> (Hämtad 30.7.2023)

Suomen Valokuvataiteen museo: *Kuvajournalismi, podcast sarjasta Kuva ois kiva.*

<https://www.valokuvataiteenmuseo.fi/fi/podcast/10-kuvajournalismi/lue-podcast-10-kuvajournalismi> (Hämtad 1.8.2023)



Arbetsgrupp

Katriina Kaija, Outi Laine

Text, illustration och layout

Outi Laine

Översättning

Leif Pietilä / Skrivsam Ab

Översättningens beställare och utgivare

Stoff riksomfattande utvecklingsuppgiften i bildkonst
Kuvistuubi - Savonlinnan taidelukio

Korrektur

Joel Gräfnings, Laila Rebers-Holländer, Kia Norrstam

Publikationen är en del av Undervisnings- och kulturministeriets
nationella utvecklingsprojekt för bildkonst i gymnasiet.

www.stoff.fi